

Holczinger Norbert

Mit tehet az MNB a zöld átállásért?

2.rész: Zöldülő felügyelet

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) öt esztendővel ezelőtt hirdette meg a Zöld Programot, mint a környezeti kockázatok kezelésére, a hazai pénzügyi szektor zöldítésére irányuló stratégiai fontosságú dokumentumot. Az alapvetően felügyeleti fókuszú program jelentős eredményeket ért el az elmúlt években a környezeti fenntarthatóságot szolgáló, egyben a pénzügyi stabilitást erősítő intézkedésekkel. A hazai pénzügyi szektor szereplőinek környezeti tudatossága nagymértékben növekedett, miközben számos zöld pénzügyi eszköz jelent meg a hazai piacon. A nemzetközileg is elismert program célkitűzései azonban továbbra is aktuálisak.

A cikksorozat első része bemutatta, hogy a jegybankok és a pénzügyi felügyeleti szervek nem hagyhatják figyelmen kívül a környezeti, így többek között a klímaváltozásból eredő kockázatokat, hiszen ezek egyúttal pénzügyi kockázatot is jelentenek. A változások ugyanakkor üzleti lehetőséget is jelentenek. Ezek egy része a következő évtizedekben éves szinten, globálisan több ezer milliárd dollárra becsült addicionális beruházásokból fakad, melyek a zöld átálláshoz szükségesek. Emellett kockázati szempontból is megéri foglalkozni a témával, amire jó példa a lakossági jelzáloghitelezés. Az elmúlt évek energiaválsága még jobban aláhúzta ugyanis, hogy a finanszírozott ingatlanok energiahatékonysága kockázati különbséget jelent, hiszen egy jobb energiahatékonyságú ingatlan esetén az alacsonyabb közüzemi számlák miatt a hitelkockázat is kisebb.

Az MNB nemzetközi szinten is az elsők között ismerte fel a környezeti fenntarthatóság jelentőségét, melynek eredményeképpen hirdette meg [Zöld Programját](#) 2019-ben. A három pillérből álló program központi elemei a hazai pénzügyi szektorra vonatkozó célkitűzések, hiszen a zöld gazdasági átmenet a környezeti kockázatokat tudatosan kezelő, a hosszú távú fenntarthatósági szempontokat a döntéseikben érvényesítő pénzügyi intézmények nélkül nem valósítható meg. A mikroprudenciális lépéseken túl a program lefedi az oktatási és tudományos kapcsolatok kiépítését és a jegybank saját működésének zöldítését is.

A Zöld Program indulásakor a felügyeleti felmérések szerint a magyarországi pénzügyi intézmények döntő hányada nem, vagy csak igen kismértékben vett

figyelembe környezeti fenntarthatósági szempontokat működése során. Ennek megfelelően a döntéshozatalban sem játszottak szerepet, a kapcsolódó kockázatok nem voltak ismertek és a fenntarthatóságot szolgáló finanszírozás, a kapcsolódó pénzügyi termékek köre is elhanyagolható volt (1. ábra). **A helyzet javítása érdekében számos intézkedést hozott az MNB, melyek megalkotásával egyszerre szolgálta a környezeti fenntarthatóságot és erősítette a pénzügyi stabilitást.**

1. ábra: A Zöld Program kiinduló helyzete és céljai

Forrás: Stabilitás és bizalom - A magyar pénzügyi felügyelés története nyomán saját szerkesztés

E megközelítést jól példázzák a [hitelintézetek](#) és [biztosítók](#) számára kiadott zöld ajánlások is. Mindkettő központi eleme a környezeti kockázatok azonosítása, mérése és kezelése, valamint a környezeti megfontolások integrálása az üzleti működésbe, vállalatirányításba és a kockázatkezelési keretrendszerbe. Az MNB által megfogalmazott elvárások javítják az intézmények ellenállóképességét a klímaváltozásból és környezeti kockázatokból eredő pénzügyi kockázatokkal

szemben, és segítséget nyújtanak a várható jogszabályi előírásoknak való megfelelésben.

Hasonlóan fontos szerepet töltenek be a felügyeleti klímastressztesztek is, melyek eredményei alátámasztották a környezeti kockázatok jelentőségét. A 2021-ben lefolytatott [hosszú távú banki klímastresszteszt](#) a késedelmes hitelek arányának változására fókuszált és a legérzékenyebb szektorok mellett arra is rámutatott, hogy **nemzetgazdasági szinten is pozitív lehet a hazai gazdaság zöld átállása.** Az átállási kockázatokra koncentráló rövid banki és hosszú biztosítói klímastresszteszt [eredményei](#) alapján **a kockázatok lényegesek, de kezelhetők.** A környezeti kockázatok köre azonban jóval bővebb, a klímakockázatok mellett ide tartoznak például a biológiai sokféleség csökkenéséből fakadó kockázatok is. E viszonylag új és még kevésbé feltérképezett területen idén fejeződött be az MNB úttörő, az Európai Bizottsággal és az OECD szakértőivel közös [projektje](#). **A közel kétéves kutatás számszerűen is alátámasztotta a biodiverzitás csökkenéséből fakadó kockázatok jelentőségét.** A stresszforgatókönyvben feltételezett súlyos aszály, illetve ennek a magyar ökoszisztémára gyakorolt hatásai a hazai GDP 4-7 százalékos visszaesésével, a mezőgazdasági termékek akár 20 százalékos drágulásával és a nemteljesítő hitelek arányának növekedésével járhatnak.

A kockázati felmérések eredményeinek és az alkalmazott módszertanok publikálása révén az MNB az intézmények felkészülését is segíti. **E támogató szándék jelenik meg a jegybank által negyedévente publikált [zöld adatsorban](#) és az évente megjelenő [Zöld pénzügyi jelentésben](#) is.** A közzétett információk lehetőséget nyújtanak a hazai zöld pénzügyi piacon zajló folyamatok áttekintésére, valamint benchmarkok megalkotására.

Mindkét publikációban központi szerepet tölt be a [Zöld tőkekövetelmény-kedvezmény program](#), melynek fő célja a bankok portfóliójának zöldítése, ezáltal a klímakockázati kitétségek csökkentése. A nemzetközi szinten máig egyedülálló program keretében az MNB által meghatározott, az EU Taxonómia rendeletén alapuló követelményrendszernek megfelelő hitelek esetében az adott évi tőkekövetelmény egy részét vagy egészét elengedi az MNB a tőkeszabályozás 2. pillérében, azaz a hitelintézeteknek kevesebb tőkét kell tartaniuk e hitelek mögött a nem zöld kitétségekhez képest. E kedvezmény a banki termékfejlesztés ösztönzésén túl az ügyfelek számára is kedvezőbb kondíciókat tesz lehetővé. **A 2024. I. negyedévének végén már több mint 1000 milliárd forintnyi banki kitétséget lefedő**

program legnépszerűbb hitelcélja a megújuló energia termeléséhez kötődik, de egyre nagyobb súlyt képvisel az energiahatékony épületek és az elektromobilitás finanszírozása is. A lakossági lábon belül az újjépítésű ingatlanok vásárlása, építése dominál, pedig az energiahatékonyág szempontjából rendkívül [korszerűtlen](#) hazai ingatlanállományra tekintettel a felújítások előtérbe helyezése elkerülhetetlen. E folyamatot kívánja segíteni a **Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) keretrendszer 2023-as zöld szempontú bővítése is.**

Az MNB Zöld Program keretében megtett lépései nagymértékben segítették a hazai pénzügyi rendszer zöldítését, a fenntartható pénzügyi termékek megjelenését. A felügyeleti és a monetáris intézkedések nemzetközi szinten is elismerést váltottak ki: a központi bankok környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységének értékelésére szolgáló **Green Central Banking Scorecard módszertanának eredményei alapján az MNB fenntartható pénzügyi gyakorlatot támogató, [vezető központi bankok között szerepel](#).** A WWF által létrehozott [Susreg](#) értékelésben szintén az élenjáró intézmények között szerepel a jegybank. A jelentés több helyen jó gyakorlatként azonosítja az MNB intézkedéseit, így például a zöld tőkekövetelmény-kedvezményt vagy a biodiverzitási projektet.

Az eredmények ellenére továbbra is aktuálisak a Zöld Program céljai, elég, ha csak a hazai zöld befektetési alapok elenyésző arányára vagy a hazai lakóingatlanállomány említett energiahatékonyági problémáira gondolunk. Az MNB ezért a jövőben is aktívan, törvényi mandátumaival összhangban kívánja támogatni a hazai pénzügyi rendszer fenntarthatóságát. E folyamat következő lépéseként néhány napja a jegybank [ajánlást](#) adott ki a magyar hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások számára a környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) kockázatok hitelkockázatba történő integrálására és kockázati modellezésre vonatkozóan. Az ajánlással nemcsak a hitelkockázatok tudatosabb vállalásának irányába, hanem a zöld pénzügyek területén kritikus kihívás, az adathiány csökkentése érdekében is teszünk egy lépést.

„Szerkesztett formában megjelent a világgazdaság.hu oldalon 2024. október 2-án.”